

DOI: 10.47743/jss-2021-67-2-13

Violarea sediului profesional – aspecte controversate în teoria și practica judiciară

The violation of professional headquarter – theoretical disagreements and jurisprudence

Mirela Mihaela Elisei (căs. Apostol)¹

Rezumat: Fiind introdusă în legislația națională odată cu intrarea în vigoare a Codului penal, reglementarea infracțiunii de violare a sediului profesional a avut ca prim scop acoperirea unui vid legislativ cu privire la ocrotirea vieții private a persoanei la locul în care își desfășoară activitatea profesională, astfel încât standardul de protecție a vieții private a unei persoane să fie în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în interpretarea art. 8 din Convenție. Legiuitorul român pare să ofere o protecție mai largă prin această infracțiune întrucât nu instituie în curprinsul art. 225 C.pen. obligația ca săvârșirea faptei să se realizeze într-un spațiu în care se desfășoară și viața privată a unei persoane pentru a fi îndeplinite condițiile de tipicitate ale acestei infracțiuni. În doctrina și practica judiciară opiniile sunt însă împărțite.

Cuvinte-cheie: sediu profesional; viață privată; activitate profesională; infracțiune; inviolabilitate

Abstract: The violation of professional headquarters has been regulated as a crime in the Penal Code of Romania with the main purpose of covering an oversight in the national legislation regarding the protection of the right to respect for private and family life, home and correspondence (article 8 of the European Convention on Human Rights). The jurisprudence of the European Court of Human Rights includes under the right to a „private social life” even professional activities or commercial activities in some cases. Article 225 of the Penal Code seems to have a broader applicability, this crime regarding any premises where a legal or natural person carry out their professional activity. The national law does not include as a positive condition that the private life of a natural person must be exercised in that place, but the doctrine and the judicial practice have different opinions.

Keywords: professional headquarter; personal life; professional life; crime; inviolability

1. Introducere

Infracțiunea de violare a sediului profesional nu mai reprezintă o noutate legislativă în acest moment – la mai bine de 7 ani de la data intrării în vigoare a

¹ Doctorand în cadrul Școlii doctorale a Facultății de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași; avocat în Baroul Iași. e-mail: mirela.apostol@uaic.ro .

Codului penal². Cu toate acestea, cu trecerea timpului, textul art. 225 C.pen. este interpretat de practica și doctrina de specialitate în modalități nu doar diferite, ci chiar opuse uneori. Tema aleasă este în strânsă legătură cu obiectul conferinței, întrucât jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului³ a reprezentat argumentul principal pentru introducerea în legislația națională a acestei infracțiuni⁴ și reprezintă în continuare reperul în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 225 C.pen.

Fără a ne propune să epuizăm controversele (deloc puține) născute pe marginea acestei fapte prevăzute de legea penală, urmărim în prezentul material să punctăm unele aspecte teoretice și să le analizăm în corelare cu practica judiciară existentă cu privire la această infracțiune, întrucât disputele pe marginea acestui text de incriminare nu se rezumă în niciun caz la opiniile divergente ale doctrinei, ci produc consecințe directe în practica judiciară, asupra destinatarilor normei juridice. În practica judiciară, de-a lungul timpului, interpretarea art. 225 C.pen. a suferit variații⁵. În prezenta lucrare urmărind să analizăm comparativ soluții divergente ale instanțelor cu privire la situații de fapt similare – unele având la bază argumente asemănătoare referitoare la condițiile pentru existența infracțiunii, aplicate însă diferit.

2. Obiectul juridic al infracțiunii – aspecte teoretice

În doctrină, se consideră că obiectul juridic al acestei infracțiuni este reprezentat doar de relațiile sociale ce ocrotesc dreptul la viață privată al persoanei fizice la locul de muncă. Astfel, se reține că „*dreptul la „viață privată” al persoanei juridice presupune cumularea drepturilor la viață privată ale persoanelor fizice care-și desfășoară activitatea în acel loc*”⁶, precum și că „*legea penală nu protejează activitatea profesională din cadrul societății comerciale sau a instituției publice, ci intimitatea persoanei fizice la locul de muncă*”⁷.

Autorii care împărtășesc acest punct de vedere pornesc de la jurisprudența CtEDO în legătură cu interpretarea art. 8 din Convenție⁸, reținând ca argumente suplimentare faptul că textul art. 225 C.pen. se regăsește în Titlul I al Părții Speciale din Codul penal, care reglementează infracțiuni ce ocrotesc persoana fizică⁹.

² Legea nr. 286/2009 publicată în M. Of. nr. 510/2009, în vigoare de la 1 februarie 2014, în continuare C.pen.

³ În continuare, CtEDO.

⁴ A se vedea și Expunerea de motive a Noului cod penal.

⁵ Pentru o analiză anterioară anului 2019 a se vedea și R. Slăvoiu, *Violarea sediului profesional. Examen de jurisprudență* articol publicat în Revista Dreptul nr. 4/2019, disponibil online pe www.sintact.ro, accesat 10.06.2021.

⁶ S. Bogdan, D.A. Șerban, *Drept penal. Partea specială*, Editura Universul Juridic, București, 2020, p 384.

⁷ R. Slăvoiu, *Protecția penală a vieții private*, Editura Universul Juridic, București, 2016, p 102.

⁸ Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950, ratificată prin Legea nr 30/1994, publicată în M. Of. Nr. 135 din 31 mai 1994, în continuare CEDO.

⁹ R. Slăvoiu, *Violarea sediului profesional. Examen de jurisprudență* articol publicat în Revista Dreptul nr. 4/2019 disponibil online pe www.sintact.ro accesat 10.06.2021.

Există însă și opinia potrivit căreia prin intermediul acestei infracțiuni se urmărește nu doar protejarea persoanei fizice, ci și ocrotirea dreptului la „*viață privată societară*” al persoanei juridice¹⁰, iar protecția oferită de legiuitor vizează spațiile în care se desfășoară activitatea profesională a persoanei juridice¹¹. În același sens, s-a reținut că textul de lege urmărește să ocrotească *relațiile sociale ce ocrotesc persoanele fizice sau juridice față de pătrunderea fără drept în sediile în care își desfășoară activitatea*¹². Și această interpretare își are originea tot în jurisprudența CtEDO, pornind de la hotărârea Curții în cauza *Société Colas Est și alții c Franței*¹³. În cuprinsul acestei hotărâri, Curtea evidențiază caracterul evolutiv al interpretării dispozițiilor din Convenție, precum și faptul că dispozițiile art. 8 din Convenție ar trebui interpretate ca incluzând sediile profesionale ale persoanelor juridice sau sucursalele, respectiv alte spații în care își desfășoară activitatea profesională¹⁴.

După cum vom vedea prin raportare și la soluțiile de practică judiciară, în ultimii ani, majoritar instanțele de judecată au ales să îmbrățișeze prima opinie, cu toate că argumente solide pot fi aduse, din punctul nostru de vedere, și în sprijinul celei de-a doua.

3. Obiectul juridic al infracțiunii – aspecte de practică judiciară

Prioritar trecerii în revistă a hotărârilor judecătorești identificate în demersul nostru, subliniem faptul că la granița între teorie și practică judiciară, cu ocazia Întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală și judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DNA, DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel din 19-20 iunie 2017, s-a stabilit faptul că „*sfera noțiunii de sediu profesional vizează spații care, deși destinate activității de serviciu, prin modalitatea de ocupare a lor de către angajați, capătă amprenta vieții personale a acestora*.”¹⁵. Concluzia acestei întâlniri nu reprezintă o interpretare obligatorie pentru instanțele de judecată sau pentru destinatarii normei de incriminare, însă oferă o explicație pentru reducerea în practica judiciară a numărului de cazuri în care au fost dispuse soluții de trimitere în judecată cu pentru săvârșirea acestei infracțiuni.

Analizând soluțiile instanțelor de judecată se poate observa că disputa teoretică referitoare la relațiile sociale ocrotite își găsește corespondentul pe deplin

¹⁰ M. Udriou, *Drept penal. Partea specială*, Editura C.H. Beck, București, 2019, p 251.

¹¹ *Ibidem*.

¹² T. Toader, *Drept penal, partea specială*, vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2019, p 241.

¹³ Cererea nr. 37971/97, Hotărârea din 16.04.2002, disponibilă la adresa: <https://juricaf.org/arret/CONSEILDELEUROPE-COUREUROPEENNEDESROITSDELHOMME-20020416-3797197> accesat 09.06.2021.

¹⁴ Cauza Société Colas Est și alții c Franței, Hotărârea din 16.04.Paragraful 41. Pentru argumente în sprijinul ideii că nici ulterior acestei hotărâri nu poate fi recunoscut un drept propriu al persoanei juridice la intimitate în temeiul art. 8 din Convenție, a se vedea R. Slăvoiu, *Violarea sediului profesional. Examen de jurisprudență* articol publicat în Revista Dreptul nr. 4/2019 disponibil online pe www.sintact.ro accesat 10.06.2021.

¹⁵ <http://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2020/04/Minuta-intalnire-procurori-sefi-sectie-UP-si-Judiciara-iunie-2017.pdf> accesat 07.06.2021.

în practica judiciară. Astfel, pe de o parte, s-a reținut că *„relațiile sociale ocrotite sunt, conform denumirii Capitolului IX din Titlul I al Părții speciale a Codului penal (în care este inserat art. 225), cele care se referă la inviolabilitatea domiciliului și a vieții private, astfel că incriminarea violării de sediu profesional și, respectiv, reținerea acesteia ca element circumstanțial agravant sunt menite, la fel ca în cazul violării de domiciliu, să constituie o formă de protecție a vieții private, în componenta ei profesională, iar nu a activității economice, în componenta ei comercială”*¹⁶.

Îmbrățișând cealaltă opinie, s-a reținut că *„legiuitorul a urmărit protejarea persoanei juridice în cadrul sediului său profesional sau al oricărui punct de lucru unde aceasta își păstrează documentele necesare desfășurării activității sale. Documentele păstrate la sediul profesional pot conține informații profesionale, cu sau fără caracter de confidențialitate, în funcție de obiectul de activitate a persoanei juridice, care nu trebuie să ajungă la cunoștința persoanelor străine de afacerea/activitatea societății.”*¹⁷ Totodată s-a evidențiat faptul că obiectul juridic al infracțiunii *„constă în protecția inviolabilității sediului profesional, a spațiului în care persoana fizică sau juridică își desfășoară activitatea profesională, acestea fiind de altfel subiect pasiv al infracțiunii”*¹⁸.

Pornind de la obiectul juridic al infracțiunii, instanțele care consideră că doar persoana fizică este cea ocrotită prin intermediul acestei infracțiuni efectuează de regulă verificări suplimentare, referitoare la existența unor manifestări ale vieții private a unei persoane fizice în respectiva locație, pentru a putea aprecia dacă fapta comisă în concret constituie infracțiune sau nu. Instanțele ce sunt de părere că prin intermediul art. 225 C.pen. este ocrotită inclusiv activitatea profesională a persoanei juridice nu analizează neapărat desfășurarea vieții private a persoanei în respectiva locație, ci mai degrabă condițiile obiective pentru ca respectiva locație să poată fi considerată un sediu în care se desfășoară activitatea profesională¹⁹.

¹⁶ Decizia nr. 1178/2020 din 10-nov-2020, Curtea de Apel București, secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021; În același sens: Decizia nr. 1178/2020 din 10.11.2020, Curtea de Apel București, secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021, Decizia nr. 891/2020 din 24.09.2020, Curtea de Apel București, secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021.

¹⁷ Decizia nr. 607/2020 din 26-oct-2020, Curtea de Apel Brasov secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021. În sens asemănător s-a reținut că *„infracțiunea a fost comisă în modalitatea prevăzută de art. 225 Cod penal, prin pătrunderea fără drept în sediul social, respectiv în biroul în care se păstrau cutiile de valori, se desfășura efectiv activitatea profesională, administrativă și privată a acestei persoane juridice, iar persoane fizice angajate ale societății își desfășurau, pe timpul programului de lucru, o parte a vieții lor private cotidiene”* Decizia nr. 141/2020 din 10-mar-2020, Curtea de Apel Oradea secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021.

¹⁸ Decizia nr. 149/2021 din 17-feb-2021, Curtea de Apel București, secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021.

¹⁹ Astfel s-a reținut săvârșirea acestei infracțiuni în sarcina inculpatului care a pătruns într-o magazie întrucât în interiorul magaziei era amenajat și un birou întrucât *„pătrunderea fără drept s-a realizat într-un spațiu unde societatea, din punct de vedere faptic, își desfășoară prin persoane fizice activitatea profesională, iar nu doar depozitează diferite bunuri”*. (Decizia nr. 579/2020 din 26-iun-2020, Curtea de Apel București, secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021).

Problema obiectului juridic al infracțiunii este strâns legată și în dependență de spațiile care sunt ocrotite prin intermediul acestei infracțiuni. Se poate observa ca punct comun al ambelor orientări din practica judiciară faptul că este unanim acceptat că nu orice spațiu beneficiază de ocrotire din partea legiuitorului penal, ci doar unele dintre acestea – cele în care se desfășoară activitatea profesională a unei persoane juridice sau fizice, respectiv (potrivit unor opinii) și viața privată a unei persoane fizice.

Cu privire la spațiile de mici dimensiuni (de tipul rulotei, chioșcului etc.) s-a pus problema în practica judiciară dacă/ și în ce condiții acestea pot face obiectul protecției penale. Astfel, de regulă în aceste spații se desfășoară de cele mai multe ori o activitate comercială, iar accesul publicului nu este de regulă permis într-un astfel de spațiu. Dacă am considera suficiente aceste condiții, ar trebui ca fapta unei persoane care pătrunde într-o astfel de locație să îndeplinească condițiile de tipicitate obiectivă pentru reținerea infracțiunii de violare de domiciliu. Astfel, s-a reținut în practica judiciară că *„inculpatul a pătruns fără drept în sediul profesional al societății, astfel cum este definit de disp. art. 225 alin. 1 Cod penal, în contextul în care publicul nu avea acces în interiorul chioșcului.”*²⁰

Aplicând suplimentar condiția ca în acel spațiu să se desfășoare viața privată a unei persoane fizice, soluția poate să fie nuanțată. Astfel, s-a reținut că *„în niciun caz nu se poate acredita că rulota de tip simigerie/covrigărie, amplasată în public, (...) întrunește condițiile pentru a fi considerat „sediul profesional” în sensul art. 225 Cod penal, adică un loc unde în mod regulat persoane fizice, în calitate de angajați sau de reprezentanți în organele de conducere ai părții civile X SRL își păstrau bunuri sau obiecte personale ce necesitau protecția statului pentru a nu le fi încălcat dreptul la viață privată și de familie.”*²¹ Instanța a considerat, așadar, că un astfel de spațiu de mici dimensiuni nu poate conține o manifestare a vieții private a unei persoane, motiv pentru care nu se poate reține comiterea acestei infracțiuni. În sens contrar, însă în baza unor argumente similare, s-a reținut tipicitatea faptei, instanța considerând că *„ghișeul în care își desfășoară activitatea angajatele este un spațiu în care intrarea este în general restricționată chiar și în perioada în care localul este deschis publicului, fiind prevăzut cu ușă de acces care îl delimitează clar de restul localului și îi pune în evidență caracterul de spațiu privat”*. Or, între spațiul unei rulote și spațiul unui ghișeu din interiorul unei săli de notoc nu există diferențe semnificative din punctul de vedere al dimensiunilor. Ne putem întreba care ar fi fost situația dacă în interiorul respectivei rulote s-ar fi găsit o fotografie a fiului persoanei fizice care comercializează produse de patiserie; fapta ar fi fost tipică întrucât exista o

www.rolii.ro accesat 05.06.2021). Sesizăm însă că în această cauză nu a fost analizată fapta din punctul de vedere al laturii subiective, întrucât ne putem întreba dacă inculpatul a prevăzut în momentul în care a intrat într-o magazie că în respectiva locație este amenajat și un birou.

²⁰ Decizia nr. 812/2019 din 13.06.2019, Curtea de Apel București secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021.

²¹ Decizia nr. 751/2019 din 19-iun-2019, Curtea de Apel Bacău, secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021.

manifestare a vieții private a unei persoane? Iar în caz afirmativ, analiza ar fi trebuit purtată asupra laturii subiective a infracțiunii.

Cu privire la spațiile accesibile publicului, în practica judiciară a fost identificată drept regulă pentru tipicitatea acestei infracțiuni ca fapta, în modalitatea comisivă sub forma pătrunderii fără drept, să nu fie comisă în raport cu o locație care este de obicei deschisă publicului – condiție cu care suntem de acord. Interpretarea acesteia a fost însă extinsă și cu privire la pătrunderea realizată în afara orelor de program în unul dintre aceste spații, cu toate că în aceste situații, raportat la momentul comiterii faptei, era interzis accesul vreunei alte persoane în respectiva locație. Argumentele instanțelor de judecată au gravitat în jurul ideii că acestea nu sunt spații private, după cum reiese din următoarele exemple:

- „nu poate fi reținută violarea de sediu profesional în cazul pătrunderii fără drept, în afara programului de lucru, în spațiul unui punct de lucru al unei societăți comerciale în care accesul publicului este în general permis în legătură cu obiectul de activitate al respectivei societăți, deoarece însuși faptul că acel spațiu este accesibil, iar nu restricționat, publicului se opune calificării lor ca locuri unde viața privată, în componenta ei profesională, trebuie să beneficieze de protecție. Or, în speță, rezultă că fapta dedusă judecătii a fost comisă chiar într-un astfel de spațiu, respectiv într-un punct de lucru cu caracter exclusiv comercial al societății persoană vătămată, accesibil publicului, mai exact o vulcanizare auto”²².

- „însuși faptul că aceste spații sunt deschise în general publicului, în speța de față un magazin alimentar, se opune, în principiu, calificării lor ca locuri private. (...) nu reprezintă infracțiune intrarea neautorizată (spre exemplu, în afara programului de lucru) în spații profesionale în care accesul publicului este în general permis, cum ar fi în incinta unor magazine, unități bancare, puncte de plată a facturilor la utilități, localuri de alimentație publică, biblioteci publice, teatre, lăcașe de cult. Însuși faptul că aceste spații sunt deschise în general publicului se opune, în principiu, calificării lor ca locuri private”.

Interesant, în mod suplimentar, la această speță, este faptul că instanța apreciază că „a considera că furtul este calificat ori de câte ori se pătrunde în orice sediu profesional înseamnă a transforma aproape orice furt de la o persoană juridică într-unul calificat. S-ar institui astfel o prezumție absolută că pătrunderea în sediul unei persoane juridice încalcă automat un interes ce ține de viața privată a unei persoane, ajungându-ne la protejarea sediului profesional la un nivel mai ridicat decât domiciliul persoanei fizice, într-o materie care vizează în mod esențial individul și viața privată a acestuia”²³.

- „nu poate fi reținută violarea de sediu profesional în cazul pătrunderii fără drept, în afara programului de lucru, în spații comerciale în care accesul

²² Decizia nr. 1178/2020 din 10.11.2020, Curtea de Apel București, secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021

²³ Decizia nr. 632/2020 din 08.10.2020, Curtea de Apel Alba Iulia, secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021

publicului este în general permis (cum ar fi incinta unor magazine), deoarece însuși faptul că acele spații sunt accesibile, iar nu restricționate publicului se opune calificării lor ca locuri unde viața privată, în componenta ei profesională, trebuie să beneficieze de protecție. Or, în speță, rezultă că fapta dedusă judecătii a fost comisă chiar într-un astfel de spațiu, respectiv într-un punct de lucru cu caracter exclusiv comercial al societății persoană vătămată, accesibil publicului, mai exact un magazin de vânzare a telefoanelor.”²⁴

Pe de altă parte, în legătură cu pătrunderea în spații deschise publicului de obicei, există și soluții în care s-a reținut tipicitatea acestor fapte, chiar fără a fi analizată în mod distinct împrejurarea că aceste localuri sunt în general deschise publicului.

Astfel, a fost considerată tipică fapta inculpatului de a fi pătruns fără drept în interiorul unui restaurant, fără consimțământul vreunui reprezentant al persoanei vătămate²⁵ - cu toate că și restaurantul este un loc deschis publicului de obicei, fiind o unitate de alimentație publică. Instanța, cu ocazia soluționării cauzei, nu a analizat suplimentar de ce comiterea faptei, în afara orelor în care unitatea este deschisă publicului, ar atrage săvârșirea acestei infracțiuni, soluțiile indicate anterior fiind consecvente în identificarea și aplicarea acestei reguli. De asemenea, a fost considerată tipică fapta inculpatului de a fi pătruns într-un magazin aflat în incinta unei spălătorii auto²⁶, precum și fapta inculpatului de a fi pătruns fără drept în incinta unui Tribunal²⁷.

Un alt exemplu în acest sens este reprezentat de condamnarea inculpaților pentru infracțiunea de furt calificat (reținându-se forma agravată ca urmare a comiterii faptei prin violarea sediului profesional) în situația în care inculpații au pătruns în incinta unui complex comercial, instanța reținând că „*pentru realizarea acestui element circumstanțial nu are relevanță dacă în momentul săvârșirii infracțiunii activitatea profesională se desfășoară efectiv sau dacă în acel moment nu se desfășoară o asemenea activitate, programul de lucru fiind întrerupt, căci și în aceste momente spațiul respectiv reprezintă sediul profesional al persoanei vătămate*”²⁸. Aceleași argumente au fost însușite și pentru a se reține tipicitatea faptei inculpatului care a pătruns pe timp de noapte în incinta unui magazin alimentar din interiorul căruia a sustras mai multe bunuri²⁹.

²⁴ Decizia nr. 891/2020 din 24.09.2020, Curtea de Apel București, secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021

²⁵ Decizia nr. 342/2020 din 19.05.2020, Curtea de Apel București, secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 05.06.2021

²⁶ Sentința penală nr. 151/20.01.2020 pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București – Secția Penală rămasă definitivă prin respingerea apelului prin Decizia nr. 391/2020 din 27.03.2020, Curtea de Apel București, secția penală, disponibile pe www.rolii.ro, accesat 08.06.2021

²⁷ Sentința penală nr. 258/2018 din 20.03.2018 a Judecătoriei Buzău, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 08.06.2021

²⁸ Decizia nr. 655/2017 din 20.09.2017, Curtea de Apel Iași, secția penală disponibilă pe www.rolii.ro, accesat 08.06.2021

²⁹ Decizia nr. 338/2018 din 28.06.2018, Curtea de Apel Oradea, secția penală, disponibilă pe www.rolii.ro accesat 08.06.2021

Se pare că majoritatea practicii judiciare procedează la această diferențiere în legătură cu spațiile care sunt de obicei deschise publicului, distincție ce ni se pare justă atunci când discutăm despre comiterea faptei în timpul în care spațiile respective sunt deschise publicului. Cu toate acestea, pare excesiv a concluziona că aceste locații, în intervalul de timp în care nu este permis accesul publicului, nu beneficiază de protecție din partea legiuitorului, fără a analiza și celelalte condiții pentru existența infracțiunii prevăzute de art. 225 C.pen.

În modalitatea comisivă, deci, infracțiunea nu ar putea fi săvârșită într-un spațiu deschis publicului. S-ar putea însă reține săvârșirea faptei prin inacțiune (în modalitatea refuzului de a părăsi sediul) în asemenea situații? Răspunsul ce ar veni în mod natural, dacă ar fi să luăm în considerare regulile de mai sus, ar fi că nu s-ar putea reține săvârșirea faptei nici prin refuzul de părăsire a acestor locații deschise publicului (nici în timpul orelor de program, nici în afara acestora?). Astfel, fapta unei persoane care ar refuza să părăsească sediul vulcanizării auto (ca să facem referire la exemplul anterior) nu ar putea să reprezinte infracțiune de violare a sediului profesional, fiind posibil ca, în funcție de împrejurările comiterii faptei, să fie incidente alte infracțiuni – de pildă: tulburarea ordinii și liniștii publice (art. 371 C.pen.). Dar dacă o persoană intră în incinta unui magazin alimentar în timpul programului de lucru și refuză să părăsească incinta acestuia chiar și la momentul la care se termină programul, iar vânzătorul intenționează să închidă? Luând în considerare argumentele instanțelor de judecată care au exclus existența faptei în aceste locații chiar după finalizarea programului de lucru cu publicul, fapta acestuia nu ar fi tipică nici în această modalitate, întrucât se interpretează că spațiile în care este permis de regulă accesul publicului nu beneficiază niciodată de această protecție.

Cu toate acestea, în practica judiciară a fost nuanțată această soluție. S-a reținut săvârșirea infracțiunii de violare de domiciliu în sarcina inculpatului care a refuzat să părăsească incinta unui bar, în timpul programului de lucru, argumentul instanței de judecată fiind acela că: *„la prima vedere fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii indicate, dat fiind faptul că incinta barului este un spațiu deschis publicului. Totuși, având în vedere că inculpatul a pătruns și a refuzat să părăsească zona din spatele tejghelei, unde se aflau încasările și alte bunuri necesare desfășurării activității firmei, se va reține și această infracțiune în sarcina sa, fiind evident că spațiul respectiv nu era un spațiu în care în mod uzual publicul avea acces, ci era un spațiu cu acces restrâns, unde avea acces doar personalul firmei, nu și clienții”*³⁰. Or, în exemplele anterioare, în care a fost analizată modalitatea comisivă de săvârșire a infracțiunii din astfel de spații (magazin alimentar/bar) nu a fost analizată această împrejurare – dacă inculpatul a pătruns doar în zona accesibilă publicului sau altă zonă cu regim de acces restricționat din spațiul respectiv. De asemenea, într-o cauză, s-a reținut în sarcina inculpatului săvârșirea infracțiunii de violare de sediu profesional *„în forma refuzului de părăsire a incintei primăriei*

³⁰ Sentința nr. 154/2016 din 28.01.2016 a Judecătoria Brașov, secția penală, rămasă definitivă prin Decizia nr. 303/2016 din 13.04.2016 a Curții de Apel Brașov, secția penală, disponibile pe www.rolii.ro accesat 08.06.2021

*Comunei P în condițiile în care reprezentantul acesteia i-a cerut expres acest lucru*³¹. Or, în incinta unei primării este permis de regulă accesul publicului, însă instanța de judecată nu a analizat în mod distinct această împrejurare.

4. Concluzii

Observăm că, și la acest moment, conținutul infracțiunii de violare a sediului profesional determină o multitudine de controverse și opinii diferite în practica judiciară, aspect ce afectează previzibilitatea aplicării textului de lege.

Considerăm, în dezacord cu opinia majoritară actual exprimată din teoria și practica judiciară, că scopul acestei infracțiuni nu este acela de a ocroti doar intimitatea persoanei fizice, iar o astfel de interpretare nu doar că ar restrânge aplicabilitatea textului de lege, ci determină incertitudine cu privire la modul de aplicare a dispozițiilor legislative. În sprijinul acestei concluzii, considerăm că sunt relevante următoarele argumente:

În primul rând, Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu exclude aplicarea dreptului la viață privată și la intimitate al persoanei doar la persoanele fizice; în cauza *Société Colas Est și alții c Franței* (citată supra), Curtea a recunoscut că, în anumite condiții, chiar și persoanei juridice trebuie să îi fie recunoscut dreptul la sediu profesional. În al doilea rând, este posibil ca legiuitorul român să acorde o protecție suplimentară în dreptul intern față de cea recunoscută în jurisprudența CtEDO.

În fine, și poate cel mai evident argument în acest sens, este chiar textul art. 225 alin. 1 C.pen. Norma juridică se raportează la sediile în care o persoană juridică sau fizică își desfășoară activitatea profesională. Dacă intenția legiuitorului ar fi fost aceea de a ocroti doar intimitatea persoanei fizice, considerăm că ar fi fost suficientă pentru a asigura acest deziderat sintagma *sediile în care persoana fizică își desfășoară activitatea profesională*. Or, fiind enumerată expres și persoana juridică în rândul celor la care se raportează activitatea profesională ocrotită, considerăm că sfera de aplicare a textului de lege ar trebui să vizeze inclusiv spațiile în care persoana juridică își desfășoară activitatea profesională. Din punct de vedere practic, de cele mai multe ori, un spațiu în care se desfășoară activitatea profesională a unei persoane juridice este și spațiu în care se manifestă viața privată a unei persoane, însă între cele două aspecte nu se poate pune neapărat semn de egalitate, iar includerea persoanei juridice între beneficiarii protecției din partea legiuitorului ar putea pune capăt discuțiilor cu privire la existența sau nu a manifestărilor de viață privată a unei persoane fizice la locul de muncă. Mai mult, considerăm chiar că această interpretare ar pune capăt controverselor referitoare la subiectul pasiv al infracțiunii, putând fi victimă a acestei infracțiuni chiar persoana juridică al cărei sediu (în care își desfășoară activitatea profesională) a fost violat.

³¹ Decizie nr. 605/2019 din 21.05.2019, Curtea de Apel Cluj, secția penală, disponibile pe www.rolii.ro, accesat 08.06.2021

În legătură cu spațiile accesibile publicului, am putut observa, de asemenea, orientări diferite ale instanțelor de judecată. Considerăm însă că nu este corect a exclude de la început spațiile care au program cu publicul din sfera de protecție oferită de către legiuitor, chiar și în afara programului de lucru, fără a analiza și celelalte condiții pentru existența infracțiunii. Mai mult, prin comparație cu modalitatea omisivă de comitere a infracțiunii, se poate observa că excluderea acestora de la săvârșirea faptei prin acțiune poate atrage unele consecințe ilogice. Având în vedere aceste aspecte, inclusiv aceste locații ar putea, în afara orelor de program, să beneficieze de ocrotirea legii penale, dacă sunt îndeplinite și celelalte condiții pentru a fi reținută infracțiunea de violare de domiciliu.

Concluzionând, se poate observa că, analizând strict din această perspectivă – a obiectului juridic al infracțiunii și a modului în care interpretarea acestuia influențează spațiile ce intră sub protecția recunoscută de lege – problemele pe care le ridică interpretarea infracțiunii de violare a sediului profesional sunt departe de a găsi o rezolvare unitară.

Referințe

- Baza de date cu jurisprudență națională anonimizată a Institutului Roman Pentru Informații Juridice, www.rolii.ro
- Bogdan S., Șerban D.A., *Drept penal. Partea specială*, Editura Universul Juridic, București, 2020
- Dobrinou V., Pascu I., Hotca M.A., Chiș I., Gorunescu M., Paun C., Neagu N., Dobrinou M., Sinescu M.C., *Noul Cod penal comentat. Partea specială*, Editia a III-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2016
- Slăvoiu R., *Violarea sediului profesional. Examen de jurisprudență* articol publicat în Revista *Dreptul* nr. 4/2019 disponibil online
- Slăvoiu R., *Protecția penală a vieții private*, Editura Universul Juridic, București, 2016
- Toader T., *Drept penal, partea specială*, vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2019
- Minuta întâlnirii procurorilor șefi secție urmărire penală și judiciară de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, DNA, DIICOT și al parchetelor de pe lângă curțile de apel din 19-20 iunie 2017, <http://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2020/04/Minuta-intalnire-procurori-sefi-sectie-UP-si-Judiciara-iunie-2017.pdf>
- Udroiu M., *Drept penal. Partea specială*, Editura C.H. Beck, București, 2019